

Anne Vlaanderen, Doeschka Anschutz & Rebecca de Leeuw*

De invloed van Disneyfilms op de intentie tot het vertonen van prosociaal gedrag bij kinderen

Inleiding

Kinderen van 6 tot 12 jaar kijken maar liefst 190 minuten per dag televisie (Stichting Kijkonderzoek, 2015). Voornamelijk tekenfilms en komedies zijn populair bij deze leeftijdscategorie (Kijkwijzer, 2016). Naar aanleiding van de maatschappelijke zorgen over de mogelijk nadelige gevolgen van televisiekijken voor kinderen (Valkenburg, 2002), zijn er veel onderzoeken verricht naar de negatieve effecten hiervan op het gedrag van kinderen (Paik & Comstock, 1994; Valkenburg, 2002; Wilson et al., 2002). De algemene maatschappelijke overtuiging naar aanleiding van deze onderzoeken is dat televisiekijken nadelige gevolgen kan hebben voor jonge kinderen, bijvoorbeeld het vertonen van agressief gedrag en gevoelens van angst (Valkenburg, 2008; Paik & Comstock, 1994). Dit roept de vraag op of televisiekijken enkel nadelige gevolgen heeft voor kinderen of dat het ook positieve gevolgen kan hebben.

Mares en Woodard (2005, 2012) stellen dat de mogelijkheid dat het kijken van televisie kan zorgen voor positieve effecten, zoals prosociaal gedrag, in verhouding tot onderzoek naar negatieve effecten weinig is onderzocht. Prosociaal gedrag is vrijwillig intentioneel gedrag dat resulteert in voordelen voor andere personen of de maatschappij als geheel (Eisenberg & Miller, 1987). Het tekort aan onderzoek naar de positieve effecten van televisiekijken is opmerkelijk, aangezien onderzoek uitwijst dat televisiekijken niet enkel gewelddadig gedrag faciliteert maar ook prosociaal gedrag kan stimuleren (Mares & Woodard, 2005). De meta-analyse die is uitgevoerd door Mares en Woodard (2005) toont namelijk aan dat kinderen die aan prosociale

* Anne Vlaanderen was bachelorstudent Communicatiewetenschap aan de Radboud Universiteit en is momenteel als student verbonden aan het Behavioural Science Instituut van de Radboud Universiteit. Contactgegevens: E-mail: a.vlaanderen@student.ru.nl.
 Doeschka Anschutz is als universitair docent verbonden aan het Behavioural Science Institute en de sectie Communicatiewetenschap van de Radboud Universiteit. Contactgegevens: Postbus 9140, 6500 HE Nijmegen. Tel.: +31 24 3612763. E-mail: d.anschutz@bsi.ru.nl.
 Rebecca de Leeuw is als universitair docent verbonden aan het Behavioural Science Institute en de sectie Communicatiewetenschap van de Radboud Universiteit. Contactgegevens: Postbus 9104, 6500 HE Nijmegen. Tel.: +31 24 3612763. E-mail: r.deleeuw@bsi.ru.nl.

televisiecontent werden blootgesteld, significant meer prosociaal gedrag vertoonden dan kinderen die niet aan prosociale content werden blootgesteld. Deze bevinding pleit voor een uitbreiding van het onderzoek naar de positieve effecten van het kijken van televisie.

Het pleiten voor deze uitbreiding kan beargumenteerd worden vanuit de opkomst van de positieve mediapsychologie waarbij onder meer wordt onderzocht in hoeverre films betekenisvol kunnen zijn (Oliver & Raney, 2011; Wirth, Hofer & Schramm, 2012). Ook voor kinderen en jongeren is het relevant om onderzoek te doen naar de potentieel positieve gevolgen van het kijken naar films en televisieprogramma's (De Leeuw & Buijzen, 2016), omdat deze niet alleen schadelijke content bevatten, maar ook positieve rolmodellen en educatieve boodschappen (Padilla-Walker, Coyne, Fraser & Stockdale, 2013; Smith et al., 2006).

Ook op maatschappelijk terrein zou het uitvoeren van onderzoek naar de positieve gevolgen van mediagebruik tot inzichten kunnen leiden. Uit onderzoek blijkt namelijk dat kinderen die prosociaal gedrag vertonen aardiger gevonden worden, gelukkiger zijn (Clark & Ladd, 2000; Hastings, Utendale & Sullivan, 2007), meer zelfvertrouwen hebben (Laible, Carlo & Roesch, 2004) en beter presteren op school (Moore & Allen, 1996) dan kinderen die minder prosociaal gedrag vertonen. Het onderzoeken van de manier waarop prosociaal gedrag gestimuleerd kan worden bij kinderen is dan ook van belang voor het welzijn van deze doelgroep.

Om de hiervoor genoemde redenen wordt het mogelijke effect van prosociale televisie, specifiek een prosociaal Disneyfragment, op de prosociale gedragsintentie van kinderen onderzocht. Allereerst omdat Disneyfilms populair zijn onder kinderen, waardoor kinderen dezelfde film vaak herhaaldelijk bekijken (Dreier, 2007). Uit onderzoek blijkt dat het herhaaldelijk kijken van content een sterker effect heeft op respectievelijk gedrag dan slechts eenmalige blootstelling (Mares & Woodard, 2005). Tevens heeft recent onderzoek van Padilla-Walker et al. (2013) aangetoond dat Disneyfilms veel prosociale handelingen bevatten; gemiddeld één prosociale handeling per minuut. Dit maakt het relevant om te onderzoeken welke mogelijke positieve effecten deze vele prosociale handelingen hebben op de intentie tot het vertonen van prosociaal gedrag bij kinderen. Enkele onderzoeken hebben de positieve effecten van Disneyfilms al aangetoond. Zo blijkt dat meisjes die fan zijn van Disney prosocialer zijn dan meisjes die geen fan zijn van Disney (Coyne, Linder, Rasmussen, Nelson & Birkbeck, 2015). Verder blijkt uit onderzoek naar de Disneyfilm *Cars* dat kinderen die een prosociaal Disneyfragment uit de film hadden gezien meer hulpgedrag vertonen dan kinderen die het neutrale fragment hadden gezien (De Leeuw & Van der Laan, 2017). Dit onderzoek doet tevens de suggestie dat de sociale context, zoals de vriendschappen van kinderen, mogelijk ook een invloed kunnen hebben op de relatie tussen prosociale Disneyfragmenten en prosociaal gedrag. Kennis hierover ontbreekt echter nog, wat de aanleiding vormt voor de huidige studie.

Naast de media kan ook de sociale context van kinderen van invloed zijn op het gedrag dat zij vertonen (Buckley & Anderson, 2006). Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat naarmate kinderen hechtere vriendschappen bezitten, ze meer prosociaal gedrag vertonen (Berndt, 2002; McNamara & Wentzel, 2006; Padilla-Walker, Fraser, Black & Bean, 2015). Daarnaast voorspelt de ‘resonantiehypothese’ van Gerbner (1990) dat media meer effect hebben wanneer hetgeen dat getoond wordt in de media aansluit op de alledaagse leefwereld (Baran & Davis, 2012). Gezien Disneyfilms voornamelijk prosociale handelingen tonen die geuit worden richting vrienden (Padilla-Walker et al., 2013), zouden de effecten van deze films anders kunnen zijn voor kinderen naarmate zij meer en/of hechtere vriendschappen hebben. Daarom wordt in het huidige onderzoek de modererende rol van vriendschap op de relatie tussen een prosociaal Disneyfragment en prosociaal gedrag bij kinderen meegenomen.

Het doel is om te bestuderen of het kijken van een prosociaal Disneyfragment van invloed is op de intentie tot het vertonen van prosociaal gedrag bij kinderen. Deze invloed wordt onderzocht bij kinderen van 8 tot 10 jaar, aangezien de prosociale ontwikkeling van kinderen tijdens deze levensjaren plaatsvindt (Hastings et al., 2007). Tevens wordt in het huidige onderzoek de modererende rol van vriendschap meegenomen. De huidige studie bestudeert de prosociale gedragsintentie, omdat de *theory of reasoned action* van Ajzen en Fishbein (1980) veronderstelt dat intentie een sterke voorspeller is van gedrag. De onderzoeksvraag luidt als volgt:

Wat is de invloed van een prosociaal Disneyfragment op de intentie tot het vertonen van prosociaal gedrag bij kinderen en wat is de modererende rol van vriendschap hierin?

De relatie tussen prosociale televisie en prosociaal gedrag

Meerdere onderzoeken tonen aan dat blootstelling aan prosociale televisiecontent leidt tot prosociale gedragingen onder kinderen (Mares & Woodard, 2005; De Leeuw & Van der Laan, 2017). Uit een meta-analyse van Mares en Woodard (2005) bleek dat kinderen die werden blootgesteld aan prosociale televisie-inhoud (zoals het zien van het delen, helpen of troosten van een ander), significant meer prosociaal gedrag vertoonden dan kinderen die aan neutrale televisie-inhoud werden blootgesteld. Kinderen die prosociale televisie-inhoud hadden gekeken waren namelijk vaker bereid om samen te spelen en een ander te helpen. Ter illustratie: in het onderzoek van Poulos, Rubinstein en Liebert (1975) kregen kinderen uit de film *Lassie* ofwel een prosociaal fragment te zien waarin een puppy werd gered, dan wel een fragment waarin geen prosociale handelingen te zien waren. Na het zien van het fragment moesten de kinderen een spel spelen waarbij ze tegelijkertijd op de achtergrond piepende honden hoorden. Door op een hulpknop te drukken konden de kinderen de piepende honden helpen. Uit de resultaten bleek dat kinderen die het prosociale fragment hadden gezien twee keer zo lang de knop ingedrukt hielden dan de kinderen in de controleconditie.

Een theorie die een verklaring biedt voor de relatie tussen prosociale media en pro sociaal gedrag bij kinderen is de ‘*social cognitive theory*’ (Bandura, 1986). Deze theorie stelt dat kinderen kunnen leren door middel van het observeren van modellen. Deze modellen, die te zien zijn op de televisie, dienen als zenders van kennis, waarden en nieuwe manieren van gedrag (Bandura, 1986, p. 78). Door het kijken van televisie kan een kind volgens de *social cognitive theory* bepaalde gedragingen en/of handelingen overnemen van een personage dat op de televisie te zien is.

Naast de *social cognitive theory* kan ook het ‘*entertainment education model*’ (Moyer-Gusé, 2008) een verklaring bieden voor de invloed van Disneyfilms op pro sociaal gedrag. Dit model veronderstelt dat in entertainmentmedia educatieve boodschappen worden verwerkt en dat door de betrokkenheid bij het verhaal en de karakters de boodschap wordt overgenomen door de kijker (Moyer-Gusé, 2008). Ward (2002) stelt dat er ook in Disneyfilms sprake is van educatieve boodschappen waarin waarden en normen verpakt zitten die de kijker belangrijke levenslessen meegeeft, zoals het belang van het helpen van een ander. Het *entertainment education model* veronderstelt dan ook dat de pro sociale lessen in het verhaal overgenomen worden door de betrokkenheid die kijkers hebben bij het verhaal en dat als gevolg hiervan er een snellere gedragsverandering optreedt die aansluit bij het gedrag in het verhaal (Moyer-Gusé, 2008). De hypothese die op basis hiervan kan worden opgesteld is:

H1: Kinderen die worden blootgesteld aan een pro sociaal Disneyfragment zullen hogere intenties hebben tot pro sociaal gedrag dan kinderen die worden blootgesteld aan een neutraal Disneyfragment of kinderen die niet zijn blootgesteld aan een Disneyfragment.

De relatie tussen vriendschap en pro sociaal gedrag

Een theorie die een verklaring kan bieden voor de relatie tussen vriendschap en pro sociaal gedrag is de *social cognitive theory* van Bandura (1986). Deze veronderstelt dat gedrag aangeleerd kan worden door middel van het observeren van gedrag van anderen in een sociale context. Vitaro, Boivin en Bukowski (2009) stellen dat vriendschappen voornamelijk worden gekarakteriseerd door het uiten van pro sociaal gedrag om de vriendschap en de normen die in een vriendschap gelden, er voor elkaar zijn en elkaar helpen, in stand te houden. Vriendschappen vormen dan ook een unieke sociale context waarin kinderen het positieve sociale gedrag dat geuit wordt binnen de vriendschap, kunnen observeren en imiteren (McNamara & Wentzel, 2006).

McNamara en Wentzel (2006) onderzochten in hoeverre de hechtheid van een vriendschap samenhangt met pro sociaal gedrag. Hieruit bleek dat naarmate respondenten de eigen vriendschappen als hechter beschouwden, ze ook hoger scoorden op de intentie tot het vertonen van pro sociaal gedrag. Een hechte vriendschap wordt in deze studie gedefinieerd als een vriendschap waarbij er een gevoel van kameraadschap en nabijheid wordt ervaren (Bukowski, Hoza & Boivin, 1994). Ook Paulus (2016) heeft hiernaar onderzoek gedaan. Hieruit bleek dat kinderen eerder bereid

waren tot het delen van een sticker met een hechte vriend dan met iemand waar ze geen vriend mee waren. De conclusie van dit onderzoek was dat een belangrijke voorspeller voor het vertonen van prosociaal gedrag de hechtheid van een vriendschap was. De relatie tussen vriendschap en prosociaal gedrag blijkt echter ook in de tegen-gestelde richting te bestaan. Uit onderzoek van Bowker et al. (2010) blijkt namelijk dat naarmate kinderen zich prosociaal opstellen, zij sneller nieuwe vrienden maken en meer vrienden hebben.

Uit de genoemde onderzoeken komt naar voren dat de hechtheid van een vriendschap positief samenhangt met de intentie tot prosociaal gedrag bij kinderen. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat de hoeveelheid vriendschappen die een kind heeft van invloed kan zijn op prosociaal gedrag. Zo blijkt uit onderzoek van Rivizzigno et al. (2014) dat naarmate kinderen meerdere vrienden hebben, ze ook meer samenwerken, meer delen en anderen eerder zullen helpen.

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat naarmate kinderen hechtere en meer vriendschappen hebben, zij zich prosociaal opstellen (McNamara & Wentzel, 2006; Rivizzigno et al., 2014). De verklaring hiervoor is dat kinderen met meer en hechtere vriendschappen zich in sterkere mate bevinden in positieve sociale interacties die de prosociale ontwikkeling van het kind stimuleren (Azmitia & Montgomery, 1993). De hypothesen die op basis van het voorgaande kunnen worden opgesteld zijn:

H2: Hoe hechter de vriendschappen van een kind zijn, hoe hoger de intentie tot het vertonen van prosociaal gedrag bij dat kind zal zijn.

H3: Hoe meer vriendschappen een kind heeft, hoe hoger de intentie tot het vertonen van prosociaal gedrag bij dat kind zal zijn.

De relatie tussen vriendschap, prosociaal gedrag en prosociale media

Op basis van de resonantiehypothese van Gerbner (1990) kan verondersteld worden dat het effect van een prosociaal Disneyfragment op prosociaal gedrag kan verschillen tussen kinderen op basis van de hechtheid en/of de hoeveelheid vriendschappen die deze kinderen bezitten. Deze theorie gaat er namelijk van uit dat wanneer kijkers gebeurtenissen en/of handelingen zien op de televisie die overeenkomen met de alledaagse leefwereld van de kijkers, het effect van de media op kennis, attitudes en gedrag sterker is. Gerbner (1990) verklaart dit door te stellen dat wanneer de televisiewerkelijkheid en de alledaagse werkelijkheid met elkaar overeenkomen, de effecten van de mediaboodschap sterker zijn.

Padilla-Walker et al. (2013) toonden aan dat in Disneyfilms voornamelijk prosociaal gedrag geuit wordt tegenover de vrienden van het betreffende mediakarakter. Wanneer kinderen hechtere en/of meer vriendschappen bezitten, zal de content van Disneyfilms (het tonen van vriendschappen) in grotere mate overeen kunnen komen

met de alledaagse werkelijkheid van de kinderen. Hierdoor kunnen, volgens de resonantiehypothese (Gerbner, 1990), de effecten van Disneyfilms groter zijn bij kinderen met hechtere en/of meer vriendschappen. Dit vergroot vervolgens de toegankelijkheid van het concept 'prosociaal gedrag' in het geheugen en de kans op het vertonen van sociaal gedrag (Gerbner, 1990). Op basis van de resonantiehypothese kunnen de volgende hypothesen worden opgesteld:

H4: Naarmate kinderen hechtere vriendschappen hebben, is de intentie tot het vertonen van sociaal gedrag sterker voor kinderen die een sociaal Disneyfragment hebben gezien (ten opzichte van kinderen die een neutraal Disneyfragment of geen Disneyfragment hebben gezien).

H5: Naarmate kinderen meer vriendschappen hebben, is de intentie tot het vertonen van sociaal gedrag sterker voor kinderen die een sociaal Disneyfragment hebben gezien (ten opzichte van kinderen die een neutraal Disneyfragment of geen Disneyfragment hebben gezien).

Methode

Om de vier genoemde hypothesen te toetsen wordt er gebruikgemaakt van een online experiment, aangezien dit onderzoeksdesign de causale onderzoeksvraag kan beantwoorden (Beentjes, Hendriks Vettehen & Scheepers, 2006).

Design en onderzoeksopzet

Het onderzoek betreft een *between-subject* experiment met drie condities: een experimentele filmconditie, een neutrale filmconditie en een controleconditie. De respondenten zijn random toegewezen aan een van de drie condities. Binnen de experimentele filmconditie werden de respondenten blootgesteld aan een sociaal Disneyfragment, binnen de neutrale filmconditie aan een neutraal Disneyfragment en binnen de controleconditie kregen respondenten geen filmfragment te zien. Hier is voor gekozen om te toetsen of enkel het zien van een Disneyfragment, ongeacht of het fragment sociaal of neutraal is, al een effect heeft op de sociale intentie vanwege een mogelijke associatie tussen Disneyfilms en sociaal gedrag. Na het zien van het fragment werd de sociale intentie, het aantal vriendschappen dat de kinderen bezaten en de hechtheid van deze vriendschappen bij de kinderen gemeten.

De Disneyfilm die gekozen is als stimulusmateriaal is de film *Finding Nemo*, aangezien deze film een van de meest bekeken computergeanimeerde Disneyfilms wereldwijd, alsmede in Nederland, is (International Box Office, 2016). Tevens blijkt uit een inhoudsanalyse van Westfall (2007) dat de Disneyfilm *Finding Nemo* veel sociale uitingen bevat vergeleken met andere Disneyfilms.

Onderzoekspopulatie

Het onderzoek is uitgevoerd op vijf basisscholen in Nederland in de maanden november en december 2016. De scholen met medewerkers die zich bevonden in het netwerk van de onderzoekster zijn benaderd. Tijdens het onderzoek zijn er vier kinderen uit de dataset verwijderd, omdat deze kinderen om technische redenen de vragenlijst niet af konden maken. Tevens waren er drie kinderen wegens ziekte niet aanwezig tijdens het onderzoek. De onderzoekspopulatie bestond daardoor uit 270 kinderen tussen de 8 en 10 jaar oud ($M = 8.96$, $SD = 0.75$), waarvan 49,6% vrouw. De kinderen die meededen aan het onderzoek zaten allen in groep vijf of zes van het basisonderwijs en de meeste kinderen waren geboren in Nederland (96,6%). Er zaten 97 (35,7%) kinderen in de experimentele filmconditie, 90 (33,1%) kinderen in de neutrale filmconditie en 83 (31,2%) kinderen in de controleconditie.

Procedure

Via een e-mailbericht is er middels een brief toestemming gevraagd voor deelname aan zowel de directie van de basisschool als aan de docenten van de groepen vijf en zes. Nadat de directie en de docenten instemden met het onderzoek zijn er brieven verstuurd naar de ouders van de leerlingen. In totaal hebben 285 ouders een brief gekregen. Met deze brief werd er om passieve toestemming gevraagd voor de deelname van hun kind aan het onderzoek. Totaal heeft 97,4% van de ouders passief toestemming verleend voor het uitvoeren van het onderzoek.

Het onderzoek is uitgevoerd onder schooltijd. Voorafgaand aan het invullen van de online vragenlijst werd aan de kinderen verteld dat het onderzoek zou gaan over Disneyfilms en hun mening daarover. De kinderen kregen klassikaal een online vragenlijst voorgelegd die via een computer op de school geopend kon worden. Deze werd door alle kinderen individueel ingevuld met een koptelefoon op. Tijdens het onderzoek werden ze verzocht niet met elkaar te praten. De kinderen moesten allereerst een aantal demografische gegevens opgeven. Vervolgens werden ze random verdeeld over een van de drie filmcondities. Na het zien van een Disneyfragment kregen zij een aantal items voorgelegd over de intentie tot prosociaal gedrag, hechtheid van vriendschappen en het aantal vrienden dat ze hadden. Gedurende het invullen van de vragenlijst was de onderzoekster aanwezig om vragen te beantwoorden.

Materialen

Bij de keuze voor het prosociale fragment is de definitie van prosociaal gedrag van Eisenberg en Miller (1987) gevolgd. Daarom werd een filmfragment uit de film *Finding Nemo* gekozen waarbij prosociaal gedrag centraal stond (Moyer-Guse, 2008) en antisociale gedragingen afwezig waren (Mares & Woodard, 2012). Uit onderzoek van Westfall (2007) bleek dat de scène waarin Nemo de vis Dory redt, het meest prosociale fragment van de film *Finding Nemo* is en dat deze scène hoog scoort op vrijwillig en intentioneel gedrag. Hiermee sluit het fragment aan op de definitie van prosociaal gedrag van Eisenberg en Miller (1987).

Het neutrale filmfragment werd dusdanig gekozen dat het fragment zo veel mogelijk overeenkwam met het prosociale fragment, zodat de fragmenten enkel verschilden op sociaal gedrag. Zo werd gepoogd de hoeveelheid spanning, humor en de omgeving waarin de scène plaatsvond overeen te laten komen met het prosociale fragment. In het fragment zwemmen Dory en Nemo samen een haai tegemoet waar ze een gesprek mee voeren. Tevens verschillen de fragmenten niet van elkaar wat betreft de duur van het fragment, beide duren 2 minuten en 27 seconden. In de vragenlijst werden vragen opgenomen over kenmerken als spanning en de mate waarin kinderen het filmfragment leuk vonden, om zo te kunnen controleren of de filmfragmenten wat betreft deze kenmerken niet van elkaar afweken.

Meetinstrumenten

Intentie tot sociaal gedrag

De intentie tot het vertonen van sociaal gedrag is gemeten aan de hand van de *Preschool Social Behaviour Questionnaire*, aangezien deze geschikt is voor kinderen (Tremblay, Vitaro, Gagnon, Piché, & Royer, 1992). Aan de respondenten werd gevraagd om op een vijfpuntsschaal, oplopend van 'helemaal mee oneens' tot en met 'helemaal mee eens' aan te geven in hoeverre ze het eens waren met negen stellingen over sociaal gedrag. Een voorbeeld van een van deze stellingen is: 'Ik zou iemand die gewond is proberen te helpen'. De Cronbach's alpha van deze schaal is 0.910. Op de schaal is een exploratieve factoranalyse uitgevoerd, gebruikmakend van *principal axis factoring*. Uit de resultaten van de factoranalyse blijkt dat alle items laden op één factor.

Hechtheid van vriendschap

De hechtheid van de vriendschap is gemeten aan de hand van de *Friendship Qualities Scale* (Bukowski, Hoza & Boivin, 1994). De volgende subschalen zijn gebruikt om het concept 'hechtheid van vriendschap' te meten: 'companionship', 'help' en 'closeness'. Deze zijn speciaal ontwikkeld om de hechtheid van vriendschappen onder kinderen te meten (Bukowski, Hoza & Boivin, 1994). De subschaal 'conflict' is niet meegenomen in de studie, omdat deze niet meet hoe hecht een vriendschap is, maar hoe zwak deze is. Tevens is de subschaal 'security' niet meegenomen, omdat deze hoog correleert met de subschalen die wel zijn opgenomen in de studie en daarom overlapt met deze schalen. Respondenten konden op een vijfpuntsschaal, oplopend van 'helemaal mee oneens' tot en met 'helemaal mee eens' aangeven in hoeverre ze het eens waren met veertien stellingen over vriendschappen. Een voorbeeld van een van deze stellingen is: 'Wanneer mijn vriend(in) zou verhuizen zou ik hem/haar missen'. In de vragenlijst werd aangegeven dat ze bij het beantwoorden van de vraag moesten denken aan hun beste vriend. De Cronbach's alpha van deze schaal is 0.931. Op de schaal is een exploratieve factoranalyse uitgevoerd, gebruikmakend van *principal axis factoring*. Uit de resultaten van de factoranalyse blijkt dat alle items laden op één factor. Het item 'Mijn vriend(in) zou mij geld lenen als ik mijn lunch was vergeten', bleek echter een te

lage communaliteit te hebben, betekenend dat het item te weinig variantie verklaart van de gehele factor, waardoor deze niet is opgenomen in de schaal (Field, 2005).

Aantal vriendschappen

Het aantal vriendschappen dat respondenten hebben, werd gemeten aan de hand van de volgende vraag: 'Hoeveel BESTE vrienden heb jij?'. Vervolgens werd gevraagd de namen van deze beste vrienden te noteren.

Analysestrategie

Alle hypothesen zijn getoetst door middel van een regressieanalyse. Om het hoofdeffect van hypothese 1 en de interactiehypothesen te kunnen toetsen, zijn er dummyvariabelen aangemaakt van de variabele 'conditie' (prosociaal Disneyfragment, neutraal Disneyfragment en geen Disneyfragment). Hierbij is de variabele 'prosociaal Disneyfragment' als referentiecategorie gebruikt.

Covariaten

De variabelen 'leeftijd' ($r = .200, p = .001$) en 'mate waarin de film *Finding Nemo* leuk wordt gevonden' ($r = .164, p = .007$) hangen significant positief samen met intentie tot sociaal gedrag. Om deze reden worden deze variabelen opgenomen als covariaten in de analyses. De variabele 'aantal keren *Finding Nemo* gekeken' hangt echter niet significant samen met de intentie tot sociaal gedrag ($r = .038, p = .529$) en is daarom niet opgenomen als covariaat.

Resultaten

Beschrijvende statistieken

Uit de beschrijvende statistieken blijkt dat 42,3% van de kinderen, waarvan 54,8% meisjes en 45,2% jongens, vaak of zelfs heel vaak naar Disneyfilms kijkt. In totaal heeft 78,9% van de kinderen de Disneyfilm *Finding Nemo* één keer of vaker gezien. Er zijn geen verschillen gevonden tussen jongens en meisjes met betrekking tot het aantal keer kijken van de film *Finding Nemo* ($t(268) = .703, p = .48$), hoe leuk ze de film *Finding Nemo* vinden ($t(268) = 1.012, p = .31$), en de intentie tot sociaal gedrag ($t(268) = .047, p = .96$). Gemiddeld scoorden de kinderen bovengemiddeld op de sociale schaal ($M = 3.83, SD = .86$) en de vriendschapsschaal ($M = 3.95, SD = .78$), aantonend dat de respondenten in dit onderzoek hun vriendschappen als bovengemiddeld hecht ervaren en bovengemiddeld sociale intenties hebben. Er zijn geen verschillen gevonden tussen de respondenten in de experimentele filmconditie, de neutrale filmconditie en de controleconditie met betrekking tot geslacht ($\chi^2(2) = 1.31, p = .52$), leeftijd ($F(2, 267) = .23, p = .79$), mate van Disneyfilms kijken ($F(2, 267) = 0.36, p = .69$), hoe vaak ze naar de film *Finding Nemo* kijken ($F(2, 267) = .14, p = .87$) en hoe leuk ze de film *Finding Nemo* vinden ($F(2, 267) = .67, p = .51$). Dit duidt op een

succesvolle randomisatie. De beschrijvende statistieken voor alle variabelen worden gepresenteerd in tabel 1.

TABEL 1. Beschrijvende statistiek voor alle variabelen per conditie

	Totaal (N = 270)	Experimentele filmconditie (N = 97)	Neutrale filmconditie (N = 90)	Controle- conditie (N = 83)
<i>Invloed</i>				
Jongen	50,4%	53,6%	45,6%	51,8%
Heeft ooit <i>Finding Nemo</i> gezien	78,9 %	76,2%	81,1%	79,5%
<i>Gemiddelde (standaarddeviatie)</i>				
Leeftijd	8.94 (.79)	8.98 (.86)	8.92 (.72)	8.90 (.77)
Hoe vaak gekeken naar Disneyfilms	3.36 (1.12)	3.37 (1.18)	3.29 (1.12)	3.43 (1.07)
Waardering fragment	4.18 (1.05)	4.22 (1.10)	4.13 (1.00)	–
Waardering film <i>Finding Nemo</i>	3.86 (1.12)	3.85 (1.24)	3.97 (1.04)	3.76 (1.26)
Aantal keren <i>Finding Nemo</i> gezien	2.70 (1.15)	2.73 (1.22)	2.64 (1.10)	2.71 (1.14)

Manipulatiecheck

Met betrekking tot de mate waarin kinderen het bekeken filmfragment als prosociaal ervaren zijn er tussen de experimentele en de neutrale filmconditie verschillen gevonden ($\chi^2 (1) = 163.79, p = <.001$). Van de 97 kinderen die het prosociale fragment bekeken, gaven 95 kinderen aan dat er hulpgedrag in het fragment te zien was. Van de 90 kinderen die de neutrale filmconditie bekeken, gaven 86 kinderen correct aan dat er geen hulpgedrag te zien was. Dit duidt op een succesvolle manipulatiecheck waarbij kinderen het prosociale filmfragment als prosocialer ervaren dan het neutrale filmfragment.

Hypothesetoetsing

Alle onderzoeksresultaten zijn weergegeven in tabel 2. Hypothese 1 stelt dat kinderen die worden blootgesteld aan een prosociaal Disneyfragment, hogere intenties zullen hebben tot prosociaal gedrag dan kinderen die worden blootgesteld aan een neutraal Disneyfragment of kinderen die niet worden blootgesteld aan een Disneyfragment. De resultaten tonen aan dat deze hypothese niet wordt ondersteund. Kinderen die zijn blootgesteld aan een prosociaal Disneyfragment ($M = 3.76, SD = .99$) vertonen geen hogere intenties tot prosociaal gedrag dan kinderen die worden blootgesteld aan een neutraal Disneyfragment ($M = 3.78, SD = .78, \beta = .153, p = .229$) of kinderen die niet zijn blootgesteld aan een Disneyfragment ($M = 3.84, SD = .90, \beta = .074, p = .570$). Er blijkt echter wel een samenhang te zijn tussen leeftijd en de intentie tot prosociaal gedrag ($\beta = .214, p < .001$). Naarmate kinderen ouder worden, vertonen zij meer

intenties tot prosociaal gedrag. Daarnaast heeft de mate waarin kinderen de film *Finding Nemo* leuk vinden ook een significant effect op de intentie tot prosociaal gedrag ($\beta = .111$, $p = .011$). Zo hebben kinderen een hogere intentie tot het vertonen van prosociaal gedrag naarmate ze de film *Finding Nemo* leuker vinden.

Hypothese 2 stelt dat hoe hechter de vriendschappen van een kind zijn, des te hoger de intentie tot het vertonen van prosociaal gedrag zal zijn bij dat kind. De resultaten van de regressieanalyse tonen aan dat deze hypothese wordt ondersteund ($\beta = .509$, $p < .001$). Ook hier is een significant effect van leeftijd op de intentie tot prosociaal gedrag te zien ($\beta = .115$, $p = .045$).

Verondersteld wordt dat naarmate kinderen meer vriendschappen hebben, de intentie tot het vertonen van prosociaal gedrag hoger wordt (hypothese 3). Naar aanleiding van de resultaten van de regressieanalyse wordt deze hypothese niet ondersteund ($\beta = .077$, $p = .209$). Echter, leeftijd ($\beta = .194$, $p = .001$) en de waardering voor de film *Finding Nemo* ($\beta = .136$, $p = .027$) blijken wel een significant effect te hebben op de prosociale intentie.

Hypothese 4 stelt dat naarmate kinderen hechtere vriendschappen hebben, de intentie tot prosociaal gedrag sterker is voor kinderen die een prosociaal Disneyfragment hebben gezien (ten opzichte van kinderen die een neutraal Disneyfragment of geen Disneyfragment hebben gezien). De resultaten tonen aan dat deze hypothese niet wordt ondersteund. Naarmate kinderen hechtere vriendschappen hebben, zijn de intenties tot prosociaal gedrag niet sterker voor kinderen die een prosociaal Disneyfragment hebben gezien ten opzichte van kinderen die een neutraal Disneyfragment hebben gezien ($\beta = <.001$, $p = .997$), alsmede ten opzichte van kinderen die geen Disneyfragment hebben gezien ($\beta = -.071$, $p = .246$). Echter, leeftijd ($\beta = .104$, $p = .050$) heeft wel een significant effect op de intentie tot prosociaal gedrag.

De vijfde hypothese stelt dat naarmate kinderen meer vriendschappen hebben, de intentie tot prosociaal gedrag sterker is voor kinderen die een prosociaal Disneyfragment hebben gezien (ten opzichte van kinderen die een neutraal Disneyfragment of geen Disneyfragment hebben gezien). Uit de resultaten blijkt dat deze hypothese niet wordt ondersteund. Naarmate kinderen meer vriendschappen hebben, zijn de intenties tot prosociaal gedrag niet sterker voor kinderen die een prosociaal Disneyfragment hebben gezien ten opzichte van kinderen die een neutraal Disneyfragment hebben gezien ($\beta = .138$, $p = .128$), alsmede ten opzichte van kinderen die geen Disneyfragment hebben gezien ($\beta = -.069$, $p = .379$). Uit de resultaten blijkt echter dat leeftijd ($\beta = .211$, $p <.001$) en het leuk vinden van de film *Finding Nemo* ($\beta = .128$, $p = .036$) wel een significant effect hebben op de intentie tot prosociaal gedrag.

TABEL 2. Resultaten regressieanalyse relatie aantal vriendschappen, conditie en prosociale intentie

	Prosociale intentie			
	B	SE	β	p
Neutraal fragment ¹	.192	.123	.153	.229
Geen fragment	.107	.125	.074	.570
Hechtheid vriendschappen	.559	.059	.509	< .001
Aantal vriendschappen	.027	.021	.077	.209
Leuk vinden <i>Finding Nemo</i>	.094	.044	.128	.036
Leeftijd	.232	.065	.211	< .001
Neutraal fragment*hechtheid vriendschappen	.000	.125	.000	.997
Geen fragment*hechtheid vriendschappen	-.190	.164	-.071	.246
Neutraal fragment*aantal vriendschappen	.091	.051	.138	.128
Geen fragment * aantal vriendschappen	-.043	.049	-.069	.379

¹ Referentiecategorie: Prosociaal fragment.

Noot. Onder controle van leeftijd en het leuk vinden van *Finding Nemo*.

Intercept = 1.316.

R² = .098.

Conclusie en discussie

In deze studie is gekeken in hoeverre een prosociaal Disneyfragment van invloed is op de intentie tot het vertonen van prosociaal gedrag bij kinderen, daarbij is ook de rol van vriendschap bekeken. De resultaten tonen aan dat het zien van een prosociaal Disneyfragment geen invloed heeft op de intentie tot het vertonen van prosociaal gedrag onder kinderen. Wel blijkt dat wanneer kinderen hechtere vriendschappen bezitten, deze kinderen een hogere intentie hebben om prosociaal gedrag te vertonen. Daarentegen blijkt het aantal vriendschappen dat kinderen hebben geen invloed uit te oefenen op diezelfde intentie. Eveneens blijkt er geen sprake te zijn van interactie-effecten met betrekking tot de hechtheid van een vriendschap en het aantal vriendschappen dat kinderen hebben op de relatie tussen een prosociaal Disneyfragment en de intentie tot prosociaal gedrag.

Uit het onderzoek blijkt dat het zien van een prosociaal Disneyfragment geen invloed heeft op de intentie tot het vertonen van prosociaal gedrag. Deze bevinding spreekt resultaten uit eerdere onderzoeken naar positieve media-inhouden en prosociaal gedrag tegen (Mares & Woodard, 2005; Poulos, Rubinstein & Liebert, 1975). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de gemiddelde prosociale intentie onder de participanten bovengemiddeld hoog is, waardoor het filmfragment geen invloed meer zou kunnen hebben op de prosociale intentie. Aanbevolen wordt dat vervolgonderzoek zich gaat verdiepen in de achterliggende redenen van deze hoge prosociale intentie onder kinderen.

Mares en Woodard (2005) stellen tevens dat hoe groter de connectie tussen de getoonde situatie en de belevingswereld van een kind is, hoe groter de kans is dat een kind het getoonde gedrag overneemt. Aangezien het getoonde gedrag in deze studie, het redden van andere vissen die vastzitten in een net, abstract is en niet aansluit bij de belevingswereld van de kinderen, heeft het fragment de prosociale intentie mogelijk niet beïnvloedt. Eerder onderzoek van De Leeuw en Van der Laan (2017) bevatte wel een grote connectie tussen de getoonde situatie in de Disneyfilm *Cars* en de belevingswereld van een kind. In het fragment uit deze Disneyfilm werd hulpgedrag vertoond door een van de karakters tijdens een wedstrijd. Het helpen van iemand tijdens een wedstrijd sluit mogelijk beter aan bij de belevingswereld van kinderen en tevens doet deze situatie zich sneller voor in hun leven om het gedrag te imiteren. Mogelijkerwijs bleek daarom uit deze studie dat het prosociale fragment invloed had op prosociaal gedrag. Een aanbeveling voor vervolgonderzoek is daarom een uitkomstmaat te gebruiken die aansluit bij het vertoonde positieve gedrag in een fragment om te bekijken of prosociale intenties onder kinderen dan wel gestimuleerd worden.

In overeenstemming met voorgaand onderzoek hebben kinderen een grotere intentie tot het vertonen van prosociaal gedrag naarmate ze hechtere vriendschappen hebben (McNamara & Wentzel, 2006; Paulus, 2016). Hoewel de hechtheid van een vriendschap de prosociale intentie onder kinderen kan voorspellen, blijkt dit voor het aantal vriendschappen dat een kind heeft niet op te gaan. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de kwaliteit van een vriendschap belangrijker is dan de kwantiteit met betrekking tot de sociale ontwikkeling van een kind (Qualter & Munn, 2005; Qualter et al., 2013). De kwaliteit van een vriendschap hangt namelijk sterk samen met de hechtingsstijl van kinderen, terwijl de kwantiteit van een vriendschap dat niet doet.

‘Hechte vriendschappen leren kinderen meer oog te krijgen voor hetgeen in andere kinderen omgaat. Kinderen leren daardoor ook hoe zij gezien worden door anderen. Hechte vriendschappen dragen op die manier enerzijds bij in de ontwikkeling van het kind zelf en anderzijds in het bevorderen van de sociale ontwikkeling van kinderen’ (Van der Ploeg, 2011, p. 220).

Tegen de verwachting in bleek dat de interactie-effecten van zowel de hechtheid van een vriendschap als de hoeveelheid vriendschappen van een kind op de relatie tussen een prosociaal Disneyfragment en de intentie tot prosociaal gedrag niet opgingen. De mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat deze interactie-effecten enkel tot stand komen op de lange termijn (Baran & Davis, 2012). Hoewel de resonantiehypothese van Gerbner (1990) is toegepast in studies die de effecten van de ‘dubbele dosis’ van mediaboodschappen onderzochten op korte termijn, lijkt de hypothese eerder geschikt voor het voorspellen van effecten van de media op lange termijn (Baran & Davis, 2012). Een aanbeveling voor vervolgonderzoek is om de interactie van de hechtheid van vriendschap en de hoeveelheid vriendschappen van kinderen longitudinaal te onderzoeken om te kijken of er dan wel sprake is van een interactie-effect.

Een andere verklaring voor het niet gevonden effect zou kunnen zijn dat de kinderen geen overeenkomst zagen tussen de televisiewerkelijkheid en de eigen leefwereld, doordat er geen sprake was van identificatie met het karakter en zijn vriendschappen in het Disneyfragment. Het gevolg hiervan is dat er geen ‘dubbele dosis’ van de mediaboodschap heeft plaatsgevonden, waardoor het effect van een pro sociaal Disneyfragment op de pro sociale intentie onder kinderen niet sterker wordt naarmate kinderen hechtere en/of meer vriendschappen hebben.

Naast de aanbevelingen voor vervolgonderzoek die voortkomen uit de mogelijke verklaringen voor de bevindingen van deze studie, is er nog een beperking te benoemen. Zo is er in de huidige studie geen pro sociaal gedrag, maar intentie tot pro sociaal gedrag gemeten. Uit verschillende onderzoeken is gebleken dat er een kloof bestaat tussen de intentie tot bepaald gedrag en daadwerkelijk gedrag, aangezien gedrag vaak automatisch en zonder vooraf gevormde intentie tot stand komt (Sheeran & Webb, 2016). Om deze reden is het relevant in vervolgonderzoek daadwerkelijk pro sociaal gedrag te meten na het zien van een pro sociaal Disneyfragment om te kijken of de relatie tussen beide dan wel opgaat. Tevens is er geen voormeting gedaan met betrekking tot de pro sociale intentie van de kinderen. Hierdoor kan er geen goed beeld geschetst worden van wat het precieze effect van het Disneyfragment was op de pro sociale gedragsintentie. Verder is het interessant om in vervolgonderzoek een extra controleconditie op te nemen waarin naast een neutraal fragment nog een fragment wordt opgenomen waarin niet-pro sociaal gedrag wordt getoond, om te onderzoeken of dit wellicht een negatief effect heeft op de gedragsintentie. Op deze manier kan de invloed van Disneyfragmenten op de pro sociale gedragsintentie van kinderen nog vollediger in beeld gebracht worden. Tevens zou vervolgonderzoek het design van de huidige studie mogelijk kunnen verbeteren door de vragenlijst over vriendschappen vóór het zien van de filmfragmenten aan de kinderen voor te leggen. Aangezien de Disneyfragmenten beelden van vriendschappen bevatten, kan dit voor *priming* effecten hebben gezorgd die mogelijk de antwoorden op de vragen over vriendschappen hebben beïnvloed. Anderzijds kunnen de vragenlijsten ook de manier van kijken van het fragment en de daaropvolgende vragen over gedragsintenties beïnvloeden. Toekomstig onderzoek zou de volgorde van de vragenlijsten kunnen *counterbalancen* om vervolgens te toetsen of dit voor een verschillend effect zorgt. Ten slotte is bij het meten van het aantal vriendschappen kinderen gevraagd om te aan te geven hoeveel beste vrienden zij hebben. Voor vervolgonderzoek zouden wij aanbevelen een objectievere maat, zoals Peters, Cillessen, Riksen-Walraven en Haselager (2010) deze gebruiken in hun studie, op te nemen om zo het aantal vriendschappen objectiever te kunnen meten. Peters et al. (2010) beschouwen twee kinderen beste vrienden wanneer zij elkaar wederkerig benoemen als beste vriend.

Naar aanleiding van het huidige onderzoek kunnen er relevante aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan worden om het onderzoek met betrekking tot pro sociaal gedrag en vriendschappen uit te breiden. In de huidige studie is er gekeken naar de

wijze waarop de hechtheid van een vriendschap de intentie tot prosociaal gedrag beïnvloedt. Echter, de veronderstelling dat hoe prosociaal een kind is, hoe meer en hoe hechter de vriendschappen van dit kind zijn, lijkt ook aannemelijk (Cillessen & Rose, 2005). Het is dan ook interessant om in vervolgonderzoek te kijken naar de mogelijk wederkerige relatie tussen de hechtheid van een vriendschap en de intentie tot prosociaal gedrag. Tevens blijkt uit deze studie en voorgaande studies dat de sociale omgeving van een kind een grote rol kan spelen bij het vertonen van prosociaal gedrag (Hastings et al., 2007). Zo blijkt dat kinderen in hogere mate prosociaal gedrag vertonen tegenover vrienden dan tegenover onbekenden (Eberly & Montemayor, 1999) en ouders een belangrijke rol spelen in de prosociale ontwikkeling van een kind (Jackson & Tisak, 2001). Beide factoren zullen in vervolgonderzoek een rol kunnen spelen om het prosociale gedrag van kinderen beter in kaart te kunnen brengen. Daarnaast zou het *entertainment education model* (Moyer-Gusé, 2008) meegenomen kunnen worden in vervolgonderzoek. Dit model veronderstelt dat de sociale lessen in het verhaal overgenomen worden door de betrokkenheid die kijkers hebben bij het verhaal en dat als gevolg hiervan er een snellere gedragsverandering optreedt die aansluit bij het gedrag in het verhaal. Vervolgonderzoek zou kunnen bestuderen of dit model ook opgaat voor Disneyfilms.

Hoewel de resultaten van deze studie niet hebben aangetoond dat een prosociaal Disneyfragment prosociaal gedrag onder kinderen kan stimuleren, is er wel een ander relevant resultaat naar voren gekomen. Naarmate kinderen hechtere vriendschappen hebben, vertonen zij namelijk hogere intenties tot prosociaal gedrag. Deze bevinding benadrukt het belang van het hebben van hechte vriendschappen onder kinderen om prosociaal gedrag onder deze doelgroep te stimuleren. Wellicht kunnen Disneyfilms een belangrijke rol spelen bij het stimuleren van vriendschappen, aangezien deze films veel waarde toekennen aan vriendschappen (Ward, 2002). De *social cognitive theory* (Bandura, 1986) veronderstelt dat kinderen deze waarden zouden kunnen overnemen waardoor vriendschappen gestimuleerd worden en daarmee prosociaal gedrag mogelijk indirect gestimuleerd kan worden door Disneyfilms. Film-makers zouden kunnen inspelen op deze veronderstelling door meer nadruk te leggen op vriendschapsvorming in films gericht aan kinderen, om via deze weg bij te kunnen dragen aan het mogelijk indirect stimuleren van prosociaal gedrag onder deze doelgroep.

Literatuur

- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Azmitia, M., & Montgomery, R. (1993). Friendship, transactive dialogues, and the development of scientific reasoning. *Social Development*, 2(3), 202-221.

- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of thought and action: A social Cognitive Theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Baran, S.J., & Davis, D.K. (2012). Meaning-making in the social world. In S.J. Baran & D.K. Davis (Eds.), *Mass Communication Theory Foundations, Fermen, and Future* (pp. 1-406). Canada: Wadsworth Cengage Learning.
- Beentjes, H., Hendriks Vettehen, P., & Scheepers, P. (2006) Experiment. In F. Wester, K. Reckstorff & P. Scheepers (red.), *Onderzoekstypen in de communicatiewetenschap* (pp. 383-422). Alphen aan den Rijn: Kluwer.
- Berndt, T.J. (2002). Friendship Quality and Social Development. *Current Directions in Psychological Science*, 11(1), 7-10. doi: 10.1111/1467-8721.00157
- Bowker, J.C., Fredstrom, B.K., Rubin, K.H., Rose-Krasnor, L., Booth-laForce, C., et al. (2010). Distinguishing Children Who Form New Best-Friendships from Those Who Do Not. *Journal of Social and Personal Relationships*, 27, 707-725.
- Buckley, K.E., & Anderson, C.A. (2006). A theoretical model of the effects and consequences of playing video games. In P. Vorderer & J. Bryant (Eds.). *Playing video games: Motives, responses, and consequences* (pp. 363-378). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Bukowski, W.M., Hoza, B., & Boivin, M. (1994). Measuring friendship quality during pre- and early adolescence: The development and psychometric properties of the Friendship Qualities Scale. *Journal of Social and Personal Relationships*, 11, 471-484.
- Cillessen, A.H.N., & Rose, A.J. (2005). Understanding Popularity in the Peer System. *Current Directions in Psychological Science*, 14, 102-105. doi: 10.1111/j.0963-7214.2005.00343.x
- Clark, K.E., & Ladd, G.W. (2000). Connectedness and autonomy support in parent-child relationships: Links to children's socioemotional orientation and peer relationships. *Developmental Psychology*, 36, 485-498. doi: 10.1037//0012-1649.36.4.485
- Coyne, S., Linder, J. R., Rasmussen, E., Nelson, D. A., & Birkbeck, V. (2016). Pretty as a princess: Longitudinal effects of engagement with Disney princesses on gender stereotypes, body esteem, and prosocial behavior in children. *Child Development*, 87(6), 1-17. doi:10.1111/cdev.12569
- De Leeuw, R.N.H., & Buijzen, M. (2016). Introducing positive media psychology to the field of children, adolescents, and media. *Journal of Children and Media*, 10(1), 39-46. doi: 10.1080/17482798.2015.11211892
- De Leeuw, R.N.H., & van der Laan, C.A. (2017). Helping behavior in Disney animated movies and children's helping behavior in the Netherlands. *Journal of Children and Media*, 1-16. doi: 10.1080/17482798.2017.1409245
- Dreier, H. (2007). Disney. In J.J. Arnett (Ed.), *Encyclopedia of children, adolescents, and the Media*, 1, 148-150. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Eberly, M., & Montemayor, R. (1999). Adolescent affection and helpfulness toward parents. A 2-year follow-up. *The Journal of early adolescence*, 19(226). doi:10.1177/0272431699019002005
- Eisenberg, N., & Miller, P.A. (1987). Empathy and prosocial behavior. *Psychological Bulletin*, 101, 91-119.
- Field, A. (2005). Chapter 15: Exploratory Factor Analysis. In *Discovering statistics using SPSS*. (2nd ed., pp. 619-680). London: Sage.
- Gerbner, G. (1990) Epilogue: Advancing on the Path of Righteousness (Maybe). In N. Signorielli & M. Morgan (Eds.), *Cultivation Analysis: New Directions in Media Effects Research*. Newbury Park, CA: Sage.
- Hastings, P.D., Utendale, W.T., & Sullivan, C. (2007). The socialization of prosocial development. In J.E. Grusec & P.D. Hastings (Eds.), *Handbook of socialization: Theory and research* (pp. 638-664). New York, NY: The Guilford Press. International Box Office (2016). Finding Nemo. Geraadpleegd op: <http://www.boxoffice Mojo.com/movies/?id=findingnemo>
- Jackson, M., & Tisak, M.S., (2001). Is Prosocial behaviour a good thing? Developmental changes in children's evaluations of helping, sharing, cooperation and comforting. *British Journal of Developmental Psychology*, 19, 349-367.
- Kijkwijzer (2016). Mediagebruik. Opgevraagd op 12 september 2016, van <http://www.kijkwijzer.nl/mediagebruik/page85.html>

- Laible, D. J., Carlo, G., & Roesch, S. (2004). Pathways to self-esteem: The role of parent and peer attachment, empathy, and social behaviors. *Journal of Adolescence*, 27, 703-716.
- Mares, M. L., & Woodard, E. (2005). Positive effects of television on children's social interactions: A meta-analysis. *Media Psychology*, 7, 301-322. doi: 10.1207/S1532785XMEP0703_4
- Mares, M. L., Woodard, E. (2012). Effects of prosocial media content on children's social interaction. In: D. Singerm & J.L. Singer (Eds.). *Handbook of children and the media* (2nd ed., pp. 197-214). Thousands Oaks, CA: Sage Publication, Inc.
- McNamara, C.B., Wentzel, K.R. (2006). Friend Influence on Prosocial Behavior: The Role of Motivational Factors and Friendship Characteristics. *Developmental Psychology*, 42(1), 153-163. doi: 10.1037/0012-1649.42.1.15
- Moore, C., & Allen, J. (1996). The effects of volunteering on the young volunteer. *The Journal of Primary Prevention*, 17, 231-258.
- Moyer-Gusé, E. (2008). Toward a theory of entertainment persuasion: Explaining the persuasive effects of entertainment-education messages. *Communication Theory*, 18, 407-425.
- Oliver, M. B. & Raney, A. A. (2011). Entertainment as pleasurable and meaningful: Identifying hedonic and eudaimonic motivations for entertainment consumption. *Journal of Communication*, 61, 984-1004. doi: 10.1111/j.1460-2466.2011.01585.x
- Padilla-Walker, L. M., Coyne, S. M., Fraser, A. M., & Stockdale, L. A. (2013). Is Disney the nicest place on earth? A content analysis of prosocial behavior in animated Disney Films. *Journal of Communication*, 63, 393-412. doi: 10.1111/jcom.12022
- Padilla-Walker, L.M., Fraser, A.M., Black, B.B., & Bean, R.A., (2015). Associations between Friendship, Sympathy, and Prosocial Behavior Towards Friends. *Journal of Research on Adolescence*, 25(1), 28-35. doi: 10.1111/jora.12108
- Paik, H. & Comstock, G. (1994). The effects of television violence on antisocial behavior: A meta-analysis. *Communication Research*, 21, 516-546. doi: 10.1177/009365094021004004
- Paulus, M. (2016). Friendship trumps neediness: The impact of social relations and others' wealth on preschool children's sharing. *Journal of Experimental Child Psychology*, 146, 106-120. doi: http://dx.doi.org/10.1016/j.jecp.2016.02.001
- Peters, E., Cillessen, A.H.N., Riksen-Walraven, J.M., & Haselager, G.J.T. (2010). Best friends' preference and popularity: Associations with aggression and prosocial behavior. *International Journal of Behavioral Development*, 34(5), 398-405. doi: 10.1177/0165025409343709
- Poulos, R.W., Rubinstein, E.A., & Liebert, R.M. (1975). Positive Social Learning. *Journal of Communication*, 25(4), 90-97.
- Qualter, P., & Munn, P. (2005). The friendships and play partners of lonely children. *Journal of Social and Personal Relationships*, 22, 379-397. doi:10.1177/0265407505052442
- Qualter, P., Rotenberg, K., Barrett, L., Henzi, P., Barlow, A., Stylianou, M., & Harris, R. A. (2013). Investigating hypervigilance for social threat of lonely children. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 41, 325-338. doi:10.1007/s10802-012-9676-x
- Rivizzigno, A.S., Brendgen, M., Feng, B., Vitaro, F., Dionne, G., Tremblay, R.E., & Boivin, M. (2014). Gene-Environment Interplay between Number of Friends and Prosocial Leadership Behavior in Children. *Merrill-Palmer Quarterly*, 60(2), 110-141. doi: 10.1353/mpq.2014.0013
- Smith, S. W., Smith, S. L., Pieper, K. M., Yoo, J. H., Ferris, A. L., Downs, E. & Bowden, B. (2006). Altruism on American television: Examining the amount of, and context surrounding, acts of helping and sharing. *Journal of Communication*, 56, 707-727.
- Sheeran, P., & Webb, T.L., (2016). The Intention-Behavior Gap. *Social and Personality Psychology Compass*, 10 (9), 503-518. doi: 10.1111/spc3.12265
- Stichting Kijkonderzoek (2015). Jaarrapport 2015. Opgehaald op 12 september 2016, van https://www.kijkonderzoek.nl/images/SKO_jaarrapport_2015.pdf
- Tremblay, R.E., Vitaro, F., Gagnon, C., Piché, C., & Royer, N. (1992). A Prosocial scale for the Preschool

- Behaviour Questionnaire: Concurrent and Predictive Correlates. *International Journal of Behavioral Development*, 15(2), 227-245.
- Valkenburg, P.M. (2002). *Beeldschermkinderen*. Opgevraagd van: http://www.kijkwijzer.nl/upload/ps/565_Beeldschermkinderen.pdf
- Van der Ploeg, J. (2011). *De sociale ontwikkeling van het schoolkind*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Vitaro, F., Boivin, M., & Bukowski, W.M. (2009). The role of friendship in child and adolescent psychological development. In K. H. Rubin, W.M. Bukowski, & B. Laursen (Eds.), *Handbook of peer interactions, relationships, and groups* (pp. 568-585). New York, NY: Guilford Press.
- Ward, A.R. (2002). *Mouse Morality: The Rhetoric of Disney Animated Film*. Opgevraagd van: https://books.google.nl/books?hl=nl&lr=&id=EWofod5dj_8C&oi=fnd&pg=PR9&dq=disney+teaches+important+lessons+&ots=erxjc8RbuG&sig=_bbT9BcWoWhWkr_oP4T3P3Qyhak#v=onepage&q=disney%20teaches%20important%20lessons&f=false
- Westfall, D.W. (2007). *Why Nemo matters: altruism in American Animations*. (Masterthesis Pittsburg State University). Opgevraagd van <http://krex.k-state.edu/dspace/bitstream/handle/2097/1414/DavidWestfall2009.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Wilson, B.J., Smith, S. L., Potter, W.J., Kunkel, D., Linz, D., Colvin, C.M., et al. (2002). Violence in children's television programming: Assessing the risks. *Journal of Communication*, 52, 3-35.
- Wirth, W., Hofer, M., & Schramm, H. (2012). Beyond pleasure: Exploring the eudaimonic entertainment experience. *Human Communication Research*, 38, 406-428. doi: 10.1111/j.1468-2958.2012.01434.x